

Yngleforekomsten af Hedehøg, *Circus pygargus*, i Danmark 1982. Forkortet version

Af Hans Erik Jørgensen/Rovfuglegruppen:
Dansk Ornitologisk Forenings Rovfuglegruppe, 1982

1. Indledning.

I forbindelse med DOF's "Projekt Status 1982-84" er der i 1982 foretaget en registrering af yngleforekomsten af Hedehøg, *Circus pygargus*, i Danmark. Undersøgelsens formål har været, at give en aktuel oversigt over ynglepladserne, samt opgøre størrelsen af den samlede danske ynglebestand. Undersøgelsen vil blive gentaget igen i 1983 og 1984.

Inventeringen er forestået af DOF's rovfuglegruppe, og har haft undertegnede som koordinator.

Projektet støttes økonomisk af EF-kommissionen.

Hedehøgen er sjælden som dansk ynglefugl, og det er derfor nødvendigt af hemmeligholde detaljerede oplysninger om yngleforekomsternes placering (for at sikre den nødvendige ro på ynglelokaliteterne). Nærværende rapportens oplysninger om ynglepladserne må derfor ikke citeres eller på anden måde gøres til genstand for publicering. Rapporten kan refereres med hensyn til den samlede bestandsstørrelse (evt. pr. amt) med henvisning til kilden.

I denne version af artiklen er ikke medtaget oversigt over ynglelokaliteter

2. Materiale.

2.1 Inventeringsområde.

En inventering af Hedehøgen i Danmark lettes ved, at artens yngleområde er indskrænket til Sønderjylland og SV-Jylland. Dette er påvist bl.a. i forbindelse med optællinger udført i perioden 1968-73 af Jörn Eskildsen m.fl. (Eskildsen 1969 m.v.), samt ved DOF's forskellige lokalitetsregistreringer i 1960-erne (Ferdinand 1971) og 1977-80 (Dybbro 1981-82.).

Der kan visse år være tilfældige yngleforekomster udenfor artens sædvanlige udbredelsesområde (fx 1-2 par i Nordjylland 1980, ingen i 1981), men alle faste ynglepladser ligger i Vadehavsområdet, i de sønderjyske moser. samt i områderne omkring og syd, for Ringkøbing Fjord.

2.2 Forudsætninger.

Siden 1972 har jeg årligt foretaget optællinger af ynglende Hedehøge på de vigtigste sønderjyske ynglepladser (Tøndermarsken, Rømø). Udenfor disse faste optællinger har jeg i nogle åå tillige undersøgt andre ynglepladser.

Andre ornitologer har 1974-81 mere eller mindre kontinuerligt foretaget optællinger på andre ynglepladser, samt i nogle år supplerende optællinger i de førnævnte områder.

Disse optællinger har, suppleret med de tidligere refererede undersøgelser udført af Eskildsen m.fl. givet et detaljeret kendskab til artens forekomst som. ynglefugl i Danmark 1968-81.

2.3. Inventeringsform.

2.3.1. Egne optællinger.

Jeg undersøgte i 1982 selv alle kendte ynglepladser i Vadehavsregionen, dvs. marsk-områderne og Vadehavsøerne. Optællingen blev foretaget i sidste halvdel af maj, og gentaget i sidste halvdel af juli. Jeg anså perioderne som velegnede, idet der i første periode ville være mulighed for at bemærke fuglenes yngleforberedelser (territoriehævdelse, parringsadfærd), og i anden periode fødetransporter til ungerne. I den mellemliggende periode ses erfaringsmæssigt ikke den store aktivitet på ynglepladsen, hvorfor eventuelle par let kan blive overset. Med hensyn til registreringschancen på de valgte optællingstidspunkter skal det nævnes, at der også her - i hvert fald ved besøg af kortere varighed - vil være mulighed for at

overse parrene. I maj sidder hunnen ofte længe inaktivt i nærheden af det kommende redested, medens hannen jager langt derfra og derfor heller ikke iagttages. I ungetiden kan der gå flere timer imellem fodringerne.

De fleste par blev dette år registreret i juli, hvor for dette tidspunkt umiddelbart må betragtes som det mest velegnede. Tidspunktet har dog den ulempe, at par med mislykkede yngleforsøg ikke registreres, hvis der ikke er foretaget optællinger tidligere på ynglesæsonen.

Under mine egne optællinger registrerede jeg 75 % af det samlede antal par.

2.3.2. Rapporterede oplysninger.

Inden ynglesæsonen tog jeg kontakt med ornitologer, som traditionelt foretager optællinger på forskellige ynglepladser, med henblik på at disse lokaliteter blev dækket i 1982. Fra disse personer er modtaget oplysninger om par på de lokaliteter, jeg ikke selv har undersøgt.

Sideløbende med Hedehøge-inventeringen har jeg, indenfor samme projekt, forestået en Rørhøge-inventering. De to arter vælger som regel samme biotoptype, og i de regioner der omfatter Hedehøgens udbredelsesområde, bad jeg Rørhøge-optællerne om at rapportere eventuelle forekomster af Hedehøg.

2.4 Konklusion.

Det konkluderes, at alle Hedehøgens faste ynglepladser er undersøgt i 1982, og at det er sandsynligt at kun tilfældige enkeltforekomster ikke indgår i materialet.

3. Metode

3.1. Definition af ynglepar.

Direkte redeeftersøgning vil være alt for tidskrævende i en undersøgelse af denne art. Afgørelse af om et par yngler på en given lokalitet eller ej, sker derfor på grundlag af parrets adfærd i yngletiden. I oversigten i tabel 1 skelnes derfor mellem

1/ sikre og sandsynlige ynglepar omfatter observationer af

- territoriehævdelse
- parringsspil
- ængstelig adfærd, herunder skrigende fugle
- redebygning
- hun med tegn på rede
- bytteoverlevering fra han til hun — fødetransport til reden
- udfløjne unger

2/ mulige ynglepar

omfatter adulte fugle, som observeres mere eller mindre regelmæssigt på potentielle ynglepladser.

Jeg antager at par af begge kategorier reelt har ynglet eller gjort yngleforsøg. Observationer af "mulige ynglepar" skyldes som regel at lokaliteten er dårligt undersøgt.

4. Resultater

Der er i 1982 registreret 48 ynglepar af Hedehøg i Danmark (43 sikre/sandsynlige, 5 mulige). Parrene var fordelt med

- 1 par i Ringkøbing amt
- 12 par i Ribe amt
- 35 par i Sønderjyllands amt

Af den samlede ynglebestand fandtes mere end 80 % (39 par) i Vadehavsregionen. En oversigt over ynglepladserne findes i tabel 1.

5. Ungeproduktion.

Der foreligger kun få oplysninger om ungeproduktionen (=antal udfløjne unger) samt om gennemførelsen af yngleforsøgene i det hele taget. Ungeproduktionen kendes hos fire kuld. Disse var på 5 (Rømø), 4 (Rejsby), 3 (Fanø) og 2 (Rømø) unger. Gennemførelse af yngleforsøgene fandt givetvis sted hos parrene i Darum-Vilslev marsk, Ribe marsk, Astrup

Banke, Ba-lum Enge og mindst 6 par i Lakolk-området på Rømø. I Kogene i Tøndermarsken gennemførte flere par, men i Magisterkogen var ynglerresultaterne givetvis dårlige.

Hans Erik Jørgensen
Tværengen 13
Svogerslev
4000 Roskilde

Litteratur:

Dybbro, T. 1981-82: Foreløbige amtsrapporter fra DOF's lokalitetsregistrering 1977-80.

Eskildsen, J. 1969: Hedehøg. Feltornithologen 11:4-7. Ferdinand, L. 1971: Større danske fuglelokaliteter.

Ferdinand, L. 1980: Fuglene i landskabet.

Oplysere:

TD Tommy Dybbro
MI Martin Iversen
HEJ Hans Erik Jørgensen
PEJ Peter E Jensen
TM Tage Madsen
BOP Bent Otto Poulsen
PB Per Bomholt
FRS Fredningsstyrelsen (Iver Gram)

SCANNET 2009

Først publiceret i rapportform 1982, DOFs-Rovfuglegruppe